

Spis treści

Wstęp	9
Zapomniana wojna zapomnianych żołnierzy?	9
Metoda: historia porównawcza, studium przypadku, pamięć zbiorowa ..	12
Pytania badawcze, układ i teza pracy	14
Podstawa źródłowa i literatura przedmiotu	18
Terminologia	23
ROZDZIAŁ I	
Polacy, Czesi i Słowacy na frontach I wojny światowej	27
Ilu było Polaków, Czechów i Słowaków na frontach Wielkiej Wojny?	27
Liczenie Polaków w armiach zaborczych	32
Liczenie Czechów i Słowaków	35
Od gimnastyki do przyszłej armii	37
Polskie formacje zbrojne	40
Legiony Polskie	40
Formacje przy armiach ententy	44
Formacje czechosłowackie	49
ROZDZIAŁ II	
Śpiący rycerze i boży bojownicy – formy pamięci zbiorowej a upamiętnianie w czasie wojny	53
Wyobrazić sobie przyszłą wojnę (i żołnierza)	55
Obudzić śpiących rycerzy	58
„Sztandar się podźwignie i ruszą do szturmu”: wojna i rewolucja	62
Na wzór dawnych wojowników: Sienkiewicz i Jirásek	65
Rycerze i przyszli bohaterowie – upamiętnianie wojny w czasie wojny ...	69
Tarcze i kolumny – upamiętnianie Legionów Polskich	71
Narodziny mitu Zborowa	74

ROZDZIAŁ III

Instytucjonalne ramy pamięci weteranów	79
Ramy prawne	81
Stowarzyszenia	81
Przywileje weteranów, inwalidów i niepodległościowców	83
Polska: weterani, inwalidzi i szczególnie zasłużeni dla niepodległości	85
Czechosłowacja: poszkodowani przez wojnę i legionieści	94
Organizacje weteranów	99
Polskie organizacje weteranów	102
Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny	105
Organizacje byłych wojskowych w Czechosłowacji	111
Czechosłowacka Wspólnota Legionowa (Československá obec legionářská)	114
Inne organizacje legionowe	117
Instytucje do spraw pamięci weteranów	121
Instytucje polskie	122
Instytucje czeskosłowackie	124

ROZDZIAŁ IV

Kanony polskiej i czeskosłowackiej pamięci zbiorowej weteranów	127
Pamięć zbiorowa weteranów jako element ideologii państwowej	128
Kanony ekskluzywny i inkluzyjny	129
Burzenie śladów pamięci minionej	136
Politycy i insurgenci – dwie wykładnie kanonu pamięci o wojnie	138
Polityczna wykładnia pamięci – żołnierze Dmowskiego i Masaryka ..	140
Kto odbudował państwo polskie (według Romana Dmowskiego)?	141
Tomáš Masaryk: wódz, który nie był żołnierzem (choć jeździł konno) ..	146
Wojskowi kodyfikatorzy pamięci i wykładnia heroiczna	152
Wacław Lipiński i kanon pilsudczykowski	152
Rudolf Medek i anabaza legionowych bohaterów	158
Kanon – przykład polski	163
Polityka odznaczeniowa a kanon pamięci	167
„Legionizacja” kanonu	170
Apokryf – pamięć inwalidów wojennych	174
Kanon – przykład czeskosłowacki	176

Pogrzeby i kult zmarłych	181
Słowacka oboczność	184
Na marginesie kanonu: pamięć w kulturze popularnej	187

ROZDZIAŁ V

Polsko-czeska konfrontacja a lokalne konteksty pamięci narodowych o Wielkiej Wojnie na Śląsku Cieszyńskim (studium przypadku)	191
Śląsk Cieszyński jako pogranicze	191
Od wspólnej radości z wybuchu wojny do konfliktu i podziału, 1914–1920	195
Budowanie pamięci narodowych a weterani – Polska	200
Budowanie pamięci narodowych a weterani – Czechosłowacja	209
Epigoni starego ładu czy milcząca większość? – niepolityczni weterani ..	212
Zakończenie	217
Narodowe kanony w uniwersalnych formach pamięci	217
Wspomnienia a polityka	220
Pamięci zbiorowe, które wygrały?	223
Polska a Czechosłowacja – podobne, choć różne	224
Pamięć weteranów „wojny światowej” dziś	226

ANEKS TEORETYCZNY

Pamięć zbiorowa, historia i weterani I wojny światowej	229
Weterani jako wspólnota pamięci	229
Skąd się bierze pamięć zbiorowa?	230
Historia i pamięć: I wojna światowa	238
Dygresja: Front wschodni – paradoks historii dającej głos nieobecnej pamięci	243
Weterani i pamięć – sposoby badania	246

ANEKS ŹRÓDŁOWY

Toposy pamięci kombatantów	253
Wojna bohaterów	253
Wojna zwykłego żołnierza	260

Co to znaczy „weteran”?	262
Praca z pamięcią – zbieranie relacji niepodległościowców	264
„Legionowa bieda” a upamiętnianie	265
Bibliografia	273
Źródła	273
Opracowania	282
Spis ilustracji	295
Indeks osobowy	297
Indeks rzeczowy	307